

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. kovo 2 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės (pranešėja), Alės Bukaviniienės (kolegijos pirmininkė) ir Agnės Tiknūtės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovo **A. P.** kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gegužės 24 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo A. P. ieškinį atsakovui R. P. A. dėl vartojimo ginčo išsprendimo iš esmės ir atsakovo reikalavimo nemokamai pašalinti baldų trūkumus atmetimo, išvadą teikianti institucija Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl pardavėjo ar paslaugų teikėjo teisės reikalauti taikyti ieškinio senatį vartotojo reikalavimams, kai ieškinį teisme, prašydamas nagrinėti vartojimo ginčą iš esmės, pareiškia pats pardavėjas ar paslaugų teikėjas.
2. Ieškovas A. P. kreipėsi į teismą, prašydamas iš esmės išspręsti tarp jo ir atsakovo R. P. A. kilusį vartojimo ginčą ir atmesti vartotojo R. P. A. reikalavimą įpareigoti ieškovo, kaip paslaugos teikėjo, nemokamai pašalinti atsakovo bute, esančiame (*duomenys neskelbtini*), sumontuotų baldų trūkumus.
3. Ieškovas nurodė, kad Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (toliau – ir Tarnyba) komisija, išnaginėjusi atsakovo R. P. A. prašymą, 2021 m. rugpjūčio 11 d. priėmė nutarimą, kuriuo įpareigojo ieškovo nemokamai pašalinti nutarime nurodytus ieškovo pagamintų ir atsakovo bute sumontuotų baldų trūkumus (pakeisti vonios baldų lankstus, sureguliuoti miegamojo spintelės durelių aukštį, sumontuoti miegamosios spintos stumdomų durų fiksatorius, pašalinti svetainės spintos šerpetas, užtikrinti svetainės spintelės atverčiamo stalo fiksaciją horizontalioje padėtyje, sureguliuoti svetainės spintos fasadinių detalių aukščius ir gylis, padaryti svetainės spintos dešinėsios kraštinės duris lygias su šalia esančiomis, pašalinti virtuvės baldų stalviršio ir plokštės kraštų aštrias briaunas, sureguliuoti virtuvės baldų tarpus tarp fasadinių detalių, išcentruoti kriauklę, pašalinti virtuvės baldų pakabinamų spintelių šerpetas bei virš mikrobangų krosnelės esantį posvirį, pašalinti baro stalviršio aštrias briaunas bei baro konstrukcijos posvirį). Su tokiu vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos sprendimu ieškovas nesutinka, todėl kreipiasi į teismą, prašydamas nagrinėti ginčą iš esmės (Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – ir VTAĮ) 28 straipsnio 1 dalis).
4. Be kitų nesutikimų su atsakovo jam reikiama reikalavimais pagrindžiančių argumentų, ieškovas ieškinyje nurodė, kad atsakovo reikalavimai negali būti tenkinami dėl praleisto ieškinio senaties termino. Pasak ieškovo, baldai atsakovo bute buvo sumontuoti 2018 m. vasario mėnesį, todėl garantinis terminas turi būti skaičiuojamas nuo šio momento. Apie baldų trūkumus ieškovui buvo pareikšta 2018 m. vasario 18 d. el. paštu, todėl vienerių metų ieškinio senaties terminas skaičiuotinas nuo šios dienos. Tai, kad atsakovas tik 2020 m. balandžio 8 d. išsiuntė ieškovui oficialią pretenziją, nesudaro pagrindo skaičiuoti ieškinio senatį nuo šios datos, nes nuo baldų sumontavimo tuo metu jau buvo praėję dveji metai. Į Tarnybą atsakovas kreipėsi tik 2020 m. liepos 30 d., ieškinio senaties terminui jau pasibaigus.
5. Atsakovas R. P. A. su ieškiniu nesutiko. Nurodė, kad ieškovas baigė montuoti baldus jo bute ne anksčiau nei 2018 m. spalio 18 d., todėl įstatyme nustatytas dvejų metų garantinis terminas nėra praleistas. Apie netinkamos kokybės baldus ieškovui buvo pranešta mažiausiai 22 kartus. Nuo 2018 m. spalio 18 d. ieškovas ir jo siųsti žmonės atsakovo namuose lankėsi ne mažiau kaip 20 kartų, tačiau baldai iki galo taip ir nebuvo sutaisyti ir liko nekokybiški. Jeigu būtų pripažinta, kad ieškinio senaties terminas vis dėlto yra praleistas, jis, atsakovo vertinimu, turėtų būti teismo atnaujintas dėl ieškovo nesąžiningumo, netinkamo baldų trūkumo šalinimo, vengimo atvykti, apgaulės.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. sausio 25 d. sprendimu ieškinį tenkino – vartotojo R. P. A. reikalavimą įpareigoti paslaugos teikėją A. P. nemokamai pašalinti baldų trūkumus atmetė.
7. Teismas nustatė, kad atsakovo užsakymu ieškovas pagamino virtuvės, miegamojo bei vonios baldus ir 2018 m. vasario mėnesį sumontavo juos atsakovo bute, esančiame (*duomenys neskelbtini*). Rašytinės sutarties, kurioje būtų aptartos susitarimo sąlygos dėl darbų atlikimo ar apmokėjimo terminų, šalys nesudarė. Ginčas tarp šalių iš esmės kilo dėl ieškovo atliktų darbų kokybės. Atsakovas į Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą kreipėsi 2020 m. liepos 30 d. Per laikotarpį nuo baldų sumontavimo iki kreipimosi į Tarnybą atsakovas reikė ieškovui ne

vieną pretenziją elektroniniais laiškais ar trumposiomis SMS žinutėmis, o ieškovas ne kartą važiavo pas atsakovą taisyti nurodytų baldų trūkumų.

8. Teismas nusprendė, kad ieškinio senaties terminas šiuo atveju turi būti pradėtas skaičiuoti nuo pirmosios atsakovo pretenzijos ieškovui, pareikštos po baldų sumontavimo, t. y. 2018 m. vasario 18 d., ir kad atsakovas šiuo atveju praleido dvejų metų ieškinio senaties terminą. Pagrindo atnaujinti praleistą ieškinio senaties terminą pirmosios instancijos teismas nenustatė. Teismo vertinimu, atsakovo nurodytos priežastys, t. y. ieškovo nesąžiningumas, vengimas atvykti, apgaulė, negebėjimas atlikti darbų tinkamai bei pašalinti baldų montavimo trūkumų, niekaip nepagrindžia atsakovo delsimo kreiptis dėl savo pažeistų teisių gynimo.
9. Teismas konstatavo, kad, atsakovui kreipusis dėl savo pažeistų teisių gynimo po to, kai pasibaigė įstatyme nustatytas ieškinio senaties terminas, ir ieškovui prašant taikyti ieškinio senatį, atsakovo reikalavimas įpareigoti ieškovą nemokamai pašalinti baldų trūkumus atmestinas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 1.131 straipsnio 1 dalis).
10. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovo R. P. A. apeliacinį skundą, 2022 m. gegužės 24 d. sprendimu panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 25 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – ieškinį atmetė.
11. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad pirmosios instancijos teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, nepagrįstai sutapatino garantinį terminą ir ieškinio senaties terminą. Garantinis terminas – tai įstatymo ar šalių susitarimu nustatytas terminas, per kurį galioja vienos iš sutarčių garantija, jog perduotas ir tinkamai naudojamas daiktas atitinka sutartyje nurodytą daiktų kokybę ir galės patikimai tarnauti arba bus patikimai naudojamas ([CK 6.697 straipsnis](#)). Taigi, garantiniai terminai nustato laiko tarpą, per kurį užsakovas turi nustatyti atliktų darbų rezultato trūkumus ir tik trūkumus nustatęs per šiuos terminus gali reikšti rangovui pagrįstą reikalavimą, tačiau po šių trūkumų nustatymo tam tikro momento prasideda ieškinio senatis, t. y. tai įstatymu nustatytas laiko tarpas (terminas), per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises pareikšdamas ieškinį ([CK 1.124 straipsnis](#)). Reikalavimams, kylantiems dėl atliktų darbų trūkumų, nustatomas vienerių metų ieškinio senaties terminas, išskyrus [CK](#) nustatytas išimtis ([CK 6.667 straipsnio](#) 1 dalis).
12. Apeliacinės instancijos teismas taip pat atkreipė dėmesį, kad pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl ieškinio senaties taikymo, neatsižvelgė į tai, jog atsakovas į Tarnybą kreipėsi ne dėl tų baldų trūkumų, kuriuos įvardijo elektroniniame laiške ieškovui 2018 m. vasario 18 d., t. y. iš karto po baldų sumontavimo, tačiau dėl visiškai kitų baldų trūkumų. Pirmosios instancijos teismas taip pat visiškai nevertino fakto, kad byloje esantis šalių susirašinėjimas patvirtina, jog atsakovo pretenzijas dėl baldų trūkumų ieškovas pripažino, nuolat žadėjo baldus sutvarkyti ir tvarkė, o tokie veiksmai nutraukia ieškinio senaties terminą ([CK 1.130 straipsnio](#) 2 dalis). Tačiau, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, svarbiausia yra tai, kad pirmosios instancijos teismas apskritai neturėjo teisinio pagrindo nagrinėti ieškovo prašymą taikyti ieškinio senatį.
13. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad pagal ieškinio senaties teisinį reglamentavimą ieškinio senatis yra įstatymu nustatytas laiko tarpas (terminas), per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises pareikšdamas ieškinį. Ieškinio senatį turi teisę taikyti tik teismas. Be to, pagal [CK 1.126 straipsnio](#) 2 dalį ieškinio senatį teismas gali taikyti tik ginčo šalies reikalavimu. Nagrinėjamu atveju ieškovas prašo taikyti ieškinio senatį, tačiau vienintelis ieškinys byloje yra pareikštas paties ieškovo, tuo tarpu atsakovas šioje byloje nėra pareiškęs jokių savarankiškų reikalavimų. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, įstatymas neįtvirtina galimybės taikyti ieškinio senatį ieškovo reikalavimu, kai atsakovas savarankiškų reikalavimų byloje nereiškia. Tik tas asmuo, kuriam reiškiamas ieškinio reikalavimas, turi teisę naudoti ieškinio senaties terminą kaip savo atskirtiną pagrindą.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

14. Kasaciniu skundu ieškovas A. P. prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gegužės 24 d. sprendimą ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 25 d. sprendimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 14.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė [CK 1.126 straipsnį](#), užkirto kelią ieškovui pasinaudoti ieškinio senaties institutu ir suformavo teisiškai klaidingą praktiką, pagal kurią ieškinio senaties institutu ieškovas negali naudotis. [CK 1.126 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta, jog ieškinio senatį teismas taiko tik tuo atveju, kai ginčo šalis to reikalauja. [CK](#) nėra nustatyta, jog ieškinio senatis gali būti taikoma tik atsakovo reikalavimu. Šiuo atveju, nors byla teisme buvo nagrinėjama pagal ieškovo ieškinį, patį teisinį procesą inicijavo ne ieškovas, o atsakovas, kuris kreipėsi į Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą. Ieškovas, nesutikdamas su Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos nutarimu, kreipėsi į teismą, prašydamas tarp šalių kilusį ginčą nagrinėti iš esmės, kaip nustatyta Vartotojų teisių apsaugos įstatyme.
 - 14.2. Byloje teismui nustatė, kad baldai pas atsakovą buvo sumontuoti 2018 m. vasario 18 d. Nors darbai nebuvo perduoti ir priimti pagal [CK 6.662 straipsnio](#) reikalavimus, tačiau ieškovas, sumontuodamas baldus, o atsakovas, neatsisakydamas jų priimti ir faktiškai jais naudodamasis, 2018 m. vasario 18 d. atliko baldų perdavimą. Taigi [CK 6.666 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytas dvejų metų garantinis terminas turi būti skaičiuojamas nuo 2018 m. vasario 18 d. Atsakovas atliktų darbų rezultato trūkumus nustatė ir juos pareiškė būtent 2018 m. vasario 18 d. Dėl to, vadovaujantis [CK 6.667 straipsnio](#) 1, 3 dalimis, vienerių metų ieškinio senaties terminas turi būti skaičiuojamas būtent nuo šios dienos, t. y. 2018 m. vasario 18 d. Atsakovas į Tarnybą kreipėsi tik 2020 m. liepos 30 d., t. y. suėjus [CK 6.667 straipsnio](#) 1 dalyje nustatytam vienerių metų ieškinio senaties terminui.
15. Atsakovas R. P. A. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir palikti nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gegužės 24 d. sprendimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
 - 15.1. Klausimas dėl vienerių metų kreipimosi į vartojimo ginčus nagrinėjančią instituciją termino jau buvo keltas ginčą nagrinėjant Tarnyboje. Tarnyba nusprendė atsakovo, kaip vartotojo, skundą nagrinėti kaip pateiktą laiku. Tik šis VTAĮ 23 straipsnio 2 dalyje nustatytas terminas ir gali būti ginčo dalykas, nes tik ikiteisminėje ginčo nagrinėjimo stadijoje atsakovas reiškė reikalavimus.
 - 15.2. Teismas tinkamai taikė [CK 1.126 straipsnio](#) 2 dalies nuostatą, pagal kurią ieškinio senatį teismas gali taikyti tik ginčo šalies reikalavimu. Tai reiškia, kad prašyti taikyti ieškinio senatį turi teisę ginčo materialiojo teisinio santykio šalis, prieš kurios interesus nukreiptas byloje pareikštas materialusis teisinis reikalavimas. Nagrinėjamoje byloje būtent ieškovas yra pareiškęs reikalavimą atsakovui, todėl tik atsakovas, o ne ieškovas, galėtų prašyti taikyti ieškinio senatį. Atsakovas ieškovui byloje jokių reikalavimų nereiškia, vienintelis atsakovo prašymas yra atmesti ieškovo ieškinio reikalavimą.
 - 15.3. [CK 6.666 straipsnio](#) 2 dalyje įtvirtinta, kad kai nėra nustatytas garantinis terminas, darbų rezultato trūkumai turi būti nustatyti per protingą terminą, bet ne ilgesnį kaip dveji metai nuo darbų rezultato perdavimo, jeigu įstatymas ar rangos sutartis nenustato kitokio termino. Ieškovas painioja ieškinio senaties ir garantinį terminą bei iš to kylančias materialiąsias teises ir pareigas ginčo šalims. Šiuo atveju ginčo baldams taikomas dvejų metų garantinis terminas, kuris privalo būti skaičiuojamas nuo ginčo baldų perdavimo atsakovui. Ginčo baldų perdavimas ir priėmimas įvyko tik 2018 m. spalio 18 d., pasirašius pinigų perdavimo–priėmimo kvitą. Reikalavimai dėl darbų trūkumų teisme gali būti reikšiami per vienerius metus nuo trūkumų atsiradimo. Taigi, garantiniai terminai nustato laiko tarpą, per kurį užsakovas turi nustatyti atliktų darbų rezultato trūkumus, ir tik trūkumus nustatęs per šiuos terminus gali reikšti rangovui pagrįstą

reikalavimą. Po trūkumų nustatymo (pranešimo apie juos) prasideda ieškinio senatis, t. y. įstatymų nustatytas laiko tarpas (terminas), per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises pareikšdamas ieškinį ([CK 1.124 straipsnis](#)).

15.4. Jeigu kasacinis teismas nusprendė, kad apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ieškinio senaties institutą, apeliacinės instancijos teismo sprendimas vis tiek paliktinas galioti kaip iš esmės teisėtas ir pagrįstas, nes atsakovas ieškinio senaties termino nepraleido. Atsakovas į ieškovą 2018 m. vasario 18 d. kreipėsi dėl visiškai kitų baldų trūkumų nei į Tarnybą, nes ginčo baldų brokas ir trūkumai vis ryškėjo, o atsakovas, nuolat kreipdavosi į ieškovą. Kaip matyti iš byloje esančių įrodymų, ieškovas ginčo baldų trūkumus pripažino, juos bandė taisyti, todėl ieškinio senaties terminas buvo nutrauktas. Atsakovas į ieškovą dėl ginčų baldų trūkumų kreipėsi mažiausiai 22 kartus, ieškovas vis žadėjo, jog trūkumus pataisys, tai liudija byloje esantys įrodymai. Tokie ieškovo veiksmai atitinka [CK 1.130 straipsnio](#) 2 dalyje įtvirtintą pagrindą nutraukti ieškinio senaties terminą.

15.5. Jeigu kasacinis teismas vertintų, kad ieškinio senaties terminas vis dėlto buvo praleistas, nagrinėjamu atveju būtų akivaizdus pagrindas ieškinio senaties terminą atnaujinti dėl ieškovo nesąžiningumo, pažadų ir netinkamo ginčo baldų trūkumų šalinimo, vengimo atvykti, apgaulės. Atsakovo kaip pakankamai apdairaus ir rūpestingo asmens veiksmus rodo tai, kad jis su ieškovu bandė bendradarbiauti labai daug kartų. Ieškovui sumontavus užsakytus baldus atsakovas nedelsdamas pastebėjo trūkumus, iš karto kreipėsi į ieškovą dėl trūkumų ištaisymo el. paštu, telefonu. Ieškovas nuolat žadėjo ginčo baldų trūkumus ištaisyti, bandė ištaisyti pagamintų baldų broką, tačiau, kaip matyti ir iš Tarnybos vertinimo išvados, tai atliko netinkamai.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl pardavėjo ar paslaugų teikėjo teisės reikalauti taikyti ieškinio senatį vartotojo reikalavimams, kai ieškinį teisme, prašydamas nagrinėti vartojimo ginčą iš esmės, pareiškia pardavėjas ar paslaugų teikėjas

16. Ieškinio senatis – tai įstatymų nustatytas laiko tarpas (terminas), per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises pareikšdamas ieškinį ([CK 1.124 straipsnis](#)). [CK 1.126 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad reikalavimą apginti pažeista teise teismas priima nagrinėti nepaisydamas to, kad ieškinio senaties terminas pasibaigęs, o pagal minėto straipsnio 2 dalį ieškinio senati teismas taiko tik tuo atveju, kai ginčo šalis to reikalauja. Ieškinio senaties termino pabaiga iki ieškinio pareiškimo yra pagrindas ieškinį atmesti, jeigu teismas nepripažįsta, kad šis terminas praleistas dėl svarbios priežasties ([CK 1.131 straipsnio](#) 1, 2 dalys).

17. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad ieškinio senaties termino pasibaigimas nelemia skolininko prievolės pasibaigimo, tačiau šio termino pasibaigimas, jeigu jį taikyti prašo skolininkas, reiškia tai, kad kreditorius praranda teisę reikalauti įvykdyti prievolę teismine tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-146-611/2021, 22 punktas). Taigi, reikalavimas taikyti ieškinio senatį yra viena iš ginčo materialiojo teisinio santykio šalies gynimosi nuo teisme reikiamo materialiojo teisinio reikalavimo priemonių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-51-701/2018, 35 punktas).

18. Ieškinio senaties instituto paskirtis – užtikrinti civilinių teisinių santykių stabilumą ir apibrėžtumą, nes civilinių teisinių santykių dalyviams garantuojama, kad, suėjus įstatymo nustatytam terminui, jų subjektinės teisės teismine tvarka negalės būti nuginčytos ir jiems nebus paskirta tam tikra pareiga. Jeigu suinteresuotas asmuo, žinodamas arba turėdamas žinoti apie savo teisės pažeidimą, per visą ieškinio senaties terminą nesikreipė į teismą su ieškiniu, kad apgintų pažeistą teisę, priešinga teisinio santykio šalis gali pagrįstai tikėtis, jog toks asmuo atsisako savo teisės arba nemano, kad jo teisė yra pažeista. Kita vertus, ieškinio senaties terminų nustatymas skatina nukentėjusią šalį imtis priemonių savo pažeistoms teisėms operatyviai ir tinkamai ginti. Ieškinio senaties institutas sumažina teisinio neapibrėžtumo neigiamą poveikį civilinei apyvartai, ieškinio senaties terminu nustatymas sudaro objektyvias prielaidas materialiajai tiesai byloje nustatyti: praėjus tam tikram laikui, faktiniu aplinkybių išaiškinimas tampa sudėtingesnis (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 29 d. nutartį civilinėje byloje Nr. [3K-3-321/2012](#); kt.).

19. Taigi, teisinio santykio šalis nuo jai teisme reikiamų reikalavimų gali gintis ieškinio senatimi, jei kita šalis nepateisinamai ilgą laiką neprašė savo teisės apsaugos. Esant pareikštam šalies prašymui taikyti ieškinio senatį, teismas, be kita ko, turi patikrinti, ar reikiamiems reikalavimams taikoma ieškinio senatis ([CK 1.134 straipsnis](#)), o jeigu ji taikoma, nustatyti, kokios trukmės ieškinio senaties terminas taikytinas kiekvienam iš reikiamų reikalavimų, kada prasidėjo jo eiga, ar ši nebuvo sustabdyta, pratesta arba nutraukta, ar ieškinio senaties terminas yra praleistas, ar nėra pagrindo jį atnaujinti. Spresti klausimus dėl ieškinio senaties termino trukmės ir eigos pradžios nustatymo, sustabdymo, pratęsimo, nutraukimo ir atnaujinimo teisės normų taikymo teismas privalo *ex officio* (pagal pareigas). Nustates, kad ieškinio senaties terminas praleistas ir nėra pagrindo jį atnaujinti, teismas gali ieškinį atmesti motyvuodamas vien ieškinio senaties termino pasibaigimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-58-701/2021](#), 69 punktas).

20. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamame sprendime pagrįstai pažymėjo, kad ieškinio senaties terminas negali būti tapatinamas su garantiniu terminu. Garantinis terminas – tai įstatymo arba šalių susitarimu nustatytas terminas, per kurį galioja vienos iš sutarties šalių garantija, kad perduotas ir tinkamai naudojamas daiktas atitinka sutartyje daikto kokybę reglamentuojančiuose dokumentuose nustatytus kokybės reikalavimus ir galės patikimai tarnauti arba būti patikimai naudojamam ([CK 6.335, 6.664 straipsniai](#)). Garantinių terminų pasibaigimas paprastai nulemia sandorio šalies suteiktos garantijos pasibaigimą, taigi ir atsakomybės už daiktą arba paslaugų kokybės trūkumus, išaiškėjusius po garantinio termino pabaigos, išnykimą. Tai reiškia, kad asmuo netenka teisės į ieškinį dėl daiktų arba paslaugų kokybės trūkumų, paaiškėjusių po garantinio termino pabaigos, t. y. skirtingai nei ieškinio senaties termino pasibaigimo atveju, išnyksta ne tik teisė į ieškinio priverstinį patenkinimą, bet ir subjektinė teisė. Paprastai garantinis terminas lemia vėliausia momenta, kada gali prasidėti ieškinio senaties termino eigos pradžia ieškiniams dėl daiktų arba paslaugų trūkumų pareikšti. Jeigu apie daikto arba paslaugos trūkumus gaminto įiejęs nepareiškia per garantinį terminą, garantija pasibaigia ir išnyksta asmens atsakomybė už daiktą arba paslaugos trūkumus. Tokiu atveju pareikštas ieškinys dėl daikto arba paslaugos trūkumų atmetamas dėl jo nepagrįstumo, o ne dėl ieškinio senaties pasibaigimo, nes ieškinio senaties termino eiga prasideda tik esant teisės pažeidimui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-43/2007](#)).

21. Ieškinio senaties terminu nelaikytinas ir Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas vienerių metų terminas, per kurį vartotojas turi teisę kreiptis į neteismine tvarka nagrinėjančią instituciją. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad įstatymuose, kituose teisės aktuose, sutartyse arba neteisminių institucijų nustatytas laikotarpis veiksams atlikti ivairiose neteisminėse institucijose vykstančiose procedūrose yra procedūrinis terminas. Procedūrinio termino pasibaigimas (ir neatnaujinimas) nelemia asmens materialiosios

subiektinės teisės pasibaigimo ir nepanaikina asmens teisės į valstybės prievartą užtikrinama jo pažeistų teisių gynība, o lemia tik teisės atlikti procedūrinį veiksmą išnykima (žr. *mutatis mutandis* (su atitinkamais pakeitimais) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-28-701/2020](#) 32 punktą). Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje įtvirtintam terminui pasibaigus išnyksta vartotojo teisė kreiptis į vartojimo ginčus nagrinėjančią instituciją (VTAI 23^a straipsnio 1 dalies 5 punktas), tačiau tai neatima iš vartotojo galimybės ginti savo pažeistas teises pareiškiant ieškinį teisme (VTAI 20 straipsnio 1 dalis).

22. Kasacinio teismo praktikoje konstatuota, kad ieškinio senatį reglamentuojančios teisės normos vienareikšmiškai įtvirtina ieškinio senaties taikymą tik teisminiame procese, t. y. ieškinio senatį gali taikyti tik teismas. Prašyti taikyti ieškinio senatį turi teisę ginčo materialiojo teisinio santykio šalis, prieš kurios interesus nukreiptas byloje pareikštas materialusis teisinis reikalavimas. Jeigu toks prašymas nepareiškiamas, byla nagrinėjantis teismas neturi teisinio pagrindo taikyti ieškinio senaties terminą savo iniciatyva (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-51-701/2018](#) 36 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
23. Ginčo materialiojo teisinio santykio šalis, prieš kurios interesus nukreiptas byloje pareikštas materialusis teisinis reikalavimas, pagal savo procesinę padėtį byloje paprastai dalyvauja kaip atsakovas, kadangi ginčo materialiojo teisinio santykio šalis ir procesinių teisinių santykių šalis dažniausiai sutampa. Tačiau įstatymais ir kasacinio teismo praktika asmens teisę pareikšti reikalavimą taikyti ieškinio senatį sieja ne su procesine jo padėtimi, o su padėtimi materialiojo teisinio santykio, dėl kurio yra kiles ginčas, atžvilkiu bei šio ginčo išsprendimo itaka šio asmens teisėms ir pareigoms, t. y. tiesioginiu materialiuoju asmens suinteresuotumu bylos baigtimi (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-438-421/2017](#), 27, 29 punktai).
24. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad įprastai ieškinio senatis taikoma, kai kreditorius pareiškia skolininkui ieškinį ir skolininkas, gindamasis nuo pareikštų reikalavimų, prašo taikyti ieškinio senatį. Tačiau tuo atveju, kai teisinis reglamentavimas nustato kreditoriui teisę išieškoti iš skolininko pinigines prievoles ne teismine tvarka, skolininkas turi savarankiška teise, remdamasis ieškinio senaties normomis, ginti pažeistas teises teisme, pareiškdamas ieškinį dėl senaties normų taikymo kreditoriaus ne teismine tvarka reikiams ir (ar) priverstinai vykdomiems reikalavimams. Teismai, nagrinėdami skolininko ieškinį, turi vadovautis ieškinio senatį reglamentuojančiomis normomis, taip pat kaip ir nagrinėdami kreditoriaus ieškinį, kai skolininkas prašo taikyti ieškinio senatį. Kitoks ieškinio senaties normu aiškinimas pažeistų sutarties šalių teisėtų interesų pusiausvyra ir skolininko teisę į teismine pažeistų teisių gynybą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-336-701/2021](#), 34 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
25. Vartotojų teisių apsaugos įstatymas nustato, kad vartotojas, manantis, jog pardavėjas ar paslaugų teikėjas pažeidė jo teises ar teisėtus interesus, susijusius su vartojimo sutartimi, turi teisę kreiptis į pardavėją ar paslaugų teikėją, vartojimo ginčų neteismo sprendimo subjektą arba į teismą, kad būtų apgintos pažeistos ar ginčijamos jo teisės arba teisėti interesai (VTAI 20 straipsnio 1 dalis). Taigi, įstatymas suteikia pasirinkimo teisę vartotojui savo pažeistas ar ginčijamas teises arba teisėtus interesus ginti tiesiogiai teisme, pareiškiant ieškinį pardavėjui ar paslaugų teikėjui Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) nustatyta tvarka, arba dėl kilusio vartojimo ginčo išsprendimo kreiptis į vartojimo ginčus nagrinėjančią instituciją ar kitą VTAI 22^a straipsnyje nurodytą vartojimo ginčų neteismo sprendimo subjektą. Bet kuri ginčo šalis, nesutinkanti su vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos sprendimu dėl ginčo esmės, gali pareikšti ieškinį bendrosios kompetencijos teisme [CPK](#) nustatyta tvarka per 30 dienų nuo vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos sprendimo priėmimo. Kreipimasis į teismą po vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šios institucijos sprendimo apskundimu (VTAI 28 straipsnio 1 dalis, 29 straipsnio 2 dalis). Jeigu nė viena ginčo šalis per nurodytą terminą ieškinio teisme nepareiškia, vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos sprendimas įsigalioja ir gali būti vykdomas priverstinai [CPK](#) nustatyta tvarka (VTAI 28 straipsnio 2 dalis).
26. Taigi, vartotojui inicijavus kilusio vartojimo ginčo nagrinėjimą vartojimo ginčus nagrinėjančioje institucijoje, tolimesnė ginčo eiga priklauso nuo to, ar šios institucijos priimtas sprendimas dėl ginčo esmės tenkina abi ginčo šalis. Jei pardavėjo ar paslaugų teikėjo vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos priimtas sprendimas netenkina, vartotojo inicijuoto ginčo nagrinėjimas iš esmės pardavėjo ar paslaugų teikėjo iniciatyva gali būti perkeltas į teismą. Nors ieškinį teisme tokiu atveju pareiškia pardavėjas ar paslaugų teikėjas (atitinkamai iš byloje dalyvauja ieškovo procesiniu statusu), teisme yra nagrinėjamas tas pats vartojimo ginčas, t. y. materialųjį reikalavimą pareiškusia ginčo materialiojo teisinio santykio šalimi išlieka vartotojas.
27. *Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad pagal Vartotojų teisių apsaugos įstatymo nuostatas teisę pasirinkti subjektą, į kurį bus kreipiamasi dėl vartojimo ginčo išsprendimo (vartojimo ginčus nagrinėjančią instituciją ar teismą), suteikiama vartotojui, tuo tarpu ieškinio senatį, kaip jau minėta, gali taikyti tik teismas. Akivaizdu, kad įstatyme įtvirtintos asmens gynbos nuo jam reikiamo materialiojo teisinio reikalavimo priemonės negali būti susiaurintos vien dėl to, kad kita teisinio santykio šalis (šiuo atveju – vartotojas) savo nuožiūra pasirinko vieną iš įstatyme įtvirtintų alternatyvių kilusio ginčo sprendimo būdų. Taigi, vartotojui pasirinkus kreiptis į vartojimo ginčus nagrinėjančią instituciją, pardavėjas ar paslaugų teikėjas gali gintis nuo vartotojo reikalavimų ieškinio senatimi perkeldamas kilusio ginčo nagrinėjimą į teismą VTAI 28 straipsnio 1 dalies nustatyta tvarka ir reikalaujamas vartotojo reikalavimams taikyti ieškinio senatį. Pardavėjo ar paslaugų teikėjo prašymas taikyti vartotojo reikalavimams ieškinio senatį tokiu atveju turi būti vertinamas taip pat, kaip ir tuo atveju, jei vartotojo reikalavimai būtų buvę pareikšti tiesiogiai teisme, atsižvelgiant, be kita ko, į tai, kad vartotojo kreipimasis į vartojimo ginčų neteismo sprendimo subjektą, įrašytą į vartojimo ginčų neteismo sprendimo subjektų sąrašą, laikantis VTAI nustatytų reikalavimų, ieškinio senaties terminą sustabdo (VTAI 29^a straipsnio 1 dalis) (šios nutarties 24 punktas).*

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

28. Remdamasi išdėstytais argumentais teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, neteisingai aiškino ir taikė ieškinio senatį reglamentuojančias materialiosios teisės normas, nukrypo nuo šioje nutartyje aptartos kasacinio teismo praktikos ir dėl to padarė nepagrįstą išvadą, kad pirmosios instancijos teismas šioje byloje neturėjo teisinio pagrindo nagrinėti ieškovo reikalavimo taikyti ieškinio senatį.
29. Atsakovo atsiliepime į kasacinį skundą nurodoma, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimas ir tokiu atveju kasacinio teismo turėtų būti paliktas galioti kaip iš esmės teisėtas ir pagrįstas, kadangi atsakovas ieškinio senaties termino nepraleido, o jei ir praleido – šis terminas teismo turėtų būti atnaujinamas. Tačiau kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad ieškinio senaties termino praleidimo priežastimi svarbos vertinimas, kaip ir ieškinio senaties termino pradžios momento nustatymas, yra fakto klausimas, kurį, įvertinę byloje nustatytas aplinkybes, sprendžia pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-110-916/2020](#), 62, 67 punktai). Vykdydamas kasacinę funkciją, kasacinis teismas nenustato bylos faktų – yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismu nustatytu aplinkybiu. Tai reiškia, kad kitais negu byla nagrinėte teismai vertinti įrodymai ir nustatyti kitokie, negu nustatė teismai, faktiniai aplinkybių kasacinis teismas neturi teisinio pagrindo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-247-916/2018](#), 25 punktas).
30. Pirmosios instancijos teismas nagrinėjamoje byloje nustatė, kad ieškinio senaties terminas atsakovo reikalavimams pareikšti prasidėjo 2018 m. vasario 18 d., kai atsakovas pareiškė pirmąją pretenziją ieškovui. Apeliacinės instancijos teismas, skundžiamame sprendime nurodęs, kad

pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl ieškinio senaties taikymo, neatsižvelgė į tai, jog atsakovas į Tarnybą kreipėsi ne dėl tų baldų trūkumų, kuriuos įvardijo 2018 m. vasario 18 d. pretenzijoje ieškovui, t. y. iš esmės konstatavęs, kad ieškinio senaties termino pradžios momentas pirmosios instancijos teismo buvo nustatytas netinkamai, šio momento savarankiškai nenustatė. Be to, konstatavęs, kad pirmosios instancijos teismas neįvertino aplinkybių, jog ieškinio senaties terminas galimai buvo nutrauktas ieškovo veiksmais, liudijančiais, kad jis pripažįsta prievolę ([CK 1.130 straipsnio 2 dalis](#)), apeliacinės instancijos teismas neįvertino ir nepasisakė, kada konkrečiai ieškinio senaties terminas buvo nutrauktas ir ar (o jei taip – kada) jis prasidėjo iš naujo ([CK 1.130 straipsnio 2 dalis](#)), t. y. iš esmės neišsprendė klausimo, ar atsakovas yra praleidęs ieškinio senaties terminą. Apeliacinės instancijos teismas taip pat nepasisakė dėl to, ar pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė nesant pagrindo atnaujinti atsakovui praleistą ieškinio senaties terminą (tuo atveju, jei būtų konstatuota, kad atsakovas šį terminą praleido). Šie klausimai kasaciniame teisme negali būti išspręsti, nes jie susiję su faktinių aplinkybių nustatymu ir vertinimu, todėl nustatyti pažeidimai sudaro pagrindą panaikinus skundžiamą apeliacinės instancijos teismo sprendimą bylą grąžinti iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui ([CPK 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas](#)).

31. Kadangi galutinis sprendimas byloje šioje proceso stadijoje nėra priimamas, klausimą dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo sprendžia teismas, kuriam byla perduota nagrinėti iš naujo ([CPK 93 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

nutaria:

Panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gegužės 24 d. sprendimą ir bylą grąžinti iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos Goda Ambrasaitė-Balynienė

Alė Bukavinienė

Agnė Tikniūtė